

Hieronder volgen uit de Sidrac alle eenentwintig vragen die op pagina 110 van Wereld in woorden opgesomd worden, inclusief de complete antwoorden. Sidrac blijkt inderdaad een 'allesweter'.

Die coninc vraecht: 'Hoe comt dat de beesten verwoeden?'

Sidrac antwoord: 'Ten 27sten daghe vander maent van Junius so baert ene sterre bider sonnen opgange aenden hemele ende op dien dach ende op dien nacht, entie beesten diese sien ofte hare scade int water die verwoeden ende degene diese biten, sijnt lieden sijnt beesten, die verwoeden oec. Die moeten hem wel hoeden vander pissen van ratten, dat sy hem niene genaken; ende mach hy der doot ontgaen soe moet menne wachten 40 dage van grover spisen, van wermoese, van vleessche, van vissche, van wine, van groven ende ongansen broede; toten inde van 40 dagen sal menne alle nachten wachten van slape sonder waken. Ende eest dat hem die woet alsoe zere stect datti niet ghenesen en can no ghesterven, maer pine ende maertielie hem ane wast ende andere liede mede scaet met sinen bete, soe salmen nemen enen sac ende doen daer in clene asschen ende dien houden ende reken boven den ghenen, es hy mensche oft beeste; al te hant sal hy sterven ende telivereert sijn vander pinen vander hellen ende die liede selen oec telivereert sijn van hem. Want het mochten herde vele liede ende beesten ghescaet sijn van sinen bete.'

Die coninc vraecht: 'Hoe comt dat men wint gevoelt ende niene sien en mach?'

Sidrac antwoord: 'Die wint es gelijc Gode den almechtegen ende daer omme gevoelt menne ende en siets niet, want alle dingen van eerterike gevoelen Gode ende gheen dinc mach leven sonder Gode; ende alsoe eest vanden winde. Want alle creatueren gevoelen den wint ende niemen en machen sien, want hy en es maer een geest ende alle dingen die gevoelen sijn sterfelijc. Die ene creatuere name ende daedse in een huys ofte in enegen stede daer een dropel wints niet en mochte comen van eneger side, die creatuere en soude niet mogen leven met ghenen dingen die sy sage; ende aldus sijn alle creatueren die leven, want waert dat sy genen wint en gevoelden sy souden sterven.'

Die coninc vraecht: 'Waer om es de zee ghesouten?'

Sidrac antwoord den coninc: 'Die southeit vander zee es daer omme dat sy staet in ere steden ende dat die hitte vander sonnen altoes bernet op hare, want sy der hitten niet ontvlien en can. Ende die zee heeft oec vele berghe die suer ende bitter sijn ende gesouten ende dese southeit ende bitterheit maect bitter ende ghesouten alle dwater ende soete fonteinen die comen in die zee. Ende God heeft herde wel ghevoecht alsoe alst sijn soude; want ware dwater vander zee soete ende sy altoes stonde in ene stede als doet, die onreinicheit ende die stanc soude soe groot sijn dat ghene vissche en souden mogen leven dair inne om den grooten stanc dien sy geven souden.'

Die coninc vraecht: 'Waer af comt die hagel?'

Sidrac antwoord den coninc: 'Vanden watere ende vanden couden dat herde groot es inde locht. Ende soe die dinne wolke es hogere ende cleenlekere soet dair in meer vriest. Want ware die wolke grovere sy souden meer verwerpen ende en soude alsoe zere niet vriesen alse de dunne, alsoe alse een groot yser meer verwarmt dan de clene; want soe die dinc sterker es, soe dat fier sterckeleker vergadert daer ane ende haesteleker. Alsoe

es vander locht: soe sy grovere es soe sy meer verhit ende noder vercout. Ende alsi es dinne ende subtijl soe vervriest sy te meer ende alsoe die wint dan jaget ende breet soe valt dat vervorsen water ter eerden ende hier af compt die hagel.'

Die coninc vraecht: 'Hoe mach dat water op comen van onder op die hoghe berghe?'

Sidrac antwoord den coninc: 'Die eerde heeft vele aderen alse de mensche in sinen lichame ende waert dat de mensche ene adere liet boven op sijn hoot, dat bloet soude daer ute gaen alsoe. Alsoe eest vanden watere dat in deerde es, want dwater gaet doir deerde lancx ende dwers, neder ende hoghe ende dairt vint aderen ende morwe eerde, daer wasset ende gaet op weert.'

Die coninc vraecht: 'Hoe mochten die clene beestelkine ende die clene wormkine ghesprait werden al die werelt dore?'

Sidrac antwoord: 'Sy worden ghesprait over al die werelt metten winde diese droech vanden enen lande in dandere. Ende doen en plagen beesten no vogelen deen dander tetene alsoet God woude voir dien dat sy ghesprait waren in al die werelt; doen begonsten ierst deen den anderen tetene. Maer te voren leveden sy vander vrucht van eerterike.'

Die coninc vraecht: 'Wanen comen die perlen ende die carboncle?'

Sidrac antwoord den coninc: 'Het es ene zee die heet die Swerte Zee, in dese zee sijn vele cokielgien, die hangen emmer twee ende twee te gadere ende liggen op dwater open ende ontploken. Ende soe compt die regen uter locht ende valt in die cokielgie ende dan luken sy toe mits den wille Goids ende gaen te gronde ende bliven dair 100 jare ofte meer. Ende die van dien lande nemen se van op den gront int water ten inde vanden 100 jaren ende soe bedecken sy hare hoeft in ene blase van enen osse omme te asemen dair inne by dien dat sy lange merren moeten onder dwater ende soe maken sy die blase swert met inte, omme dat hem die vissche daer af ververen selen. Ende als sise ute bringen soe vinden sy die peerlen na de wise van enen stuccke vleesch. Ende alsi die locht ghevoelen soe werden sy hert alsoe gedaen alsi sijn; ende als mense ute trect voir hare saisoen soe stincken sy alse een corre ende en doghen niet. Die carboncle alsoe ghelijc vint men in die cokielgien, die groote die int soete water sijn. Sy wassen van hagele die in die cokielgie valt uter locht ende dan luken sy toe ende gaen te gronde ende bliven daer 200 jare ofte 300 in dat diepe. Ende dan vinden se die liede ende alsi niet en sijn van haren saysoene soe stincken sy oec ende en doegen niet, alse de peerlen en doen. Ende en verstaet niet dat van allen regene ende van allen hagele wassen peerlen ende carboncle. Die regen die valt op den iersten dach vander manen van Junius alsi es in hair teken ende sy valt in die cokielgie, dat werden peerlen ende dat valt herde selden; ende die hagel die valt in die cokielgie int soete water op den dertiensten dach van der manen alsi es int teeken dat men heet Cancer, die wert carbonckel ende dat valt seldender dan vanden peerlen.'

Die coninc vraecht: 'Die vogele vander jacht waer omme en drincken sy niet?'

Sidrac antwoord den coninc: 'Sy en drincken niet daer omme dat sy vliegen hoge meer dan andere vogele ende hebben altoes die locht ende tcoude ende hebben die natuere dat sy niet veel drincken en mogen; ende alsi selc stont drincken dats jegen dat sy vermuten selen.'

Die coninc vraecht: ‘Doen God maecte Adame, van wat ouden maecte hine?’

Sidrac antwoordt den coninc: ‘Hy maectene jonc na de wise van enen ingele om dat sijn gheslechte sitten soude ende sitten sal onder die ingele. Maer alsoe saen alsi ghesondicht hadden worden sy geworpen uten paradise ende doen wies hem haer haer ende worden inde ghedane van 30 jaren.’

Die coninc vraecht: ‘Waer af comt dat suchten?’

Sidrac antwoordt den coninc: ‘Dat suchten comt van 2 dingen. Dierste es alse dbloet worpt ene hete locht die omvaet dat herte, soe es dat herte met diere locht verladen ende sucht dat herte ende ontlacet hem van diere locht metten suchtene. Dander es alse dat herte gestoert es ende tongemake, soe berueren hem die humoren in al den lichame ende gheuen der herten ene groote hitte, die soe groot es dat sijn niet verdragen en mach; ende dan moetse hare ontladen met grooten suchtene vander hitten oft sy en mochten den last anders niet gedragen.’

Die coninc vraecht: ‘Die mensche die gheboren wert doef ende stom, die spreken en mach noch horen en mach, wat spraken ghevoelt hy in sijn herte?’

Sidrac antwoordt den coninc: ‘De mensche die gheboren wert doef ende stom, hy penst ende verstaet in sijn herte die sprake sijns iersten vaders Adams; ende sijn tonghe was Ebreusch want met rechter fortsen soe moest trecken ter natueren sijns vaders daert ute ghespruit ware; alsoe ofte een mensche name de vrucht van enen bome ende plante dair op een grein, dat grein soude werden een boem ende soude dragen vrucht vanden selven bome daer af was dat grein; soe wat dat men vanden bome plante, dat soude altoes sijn eens vanden enen toten anderen ende altoes bliven van enen smake. Maer de name vanden selven bome ende inte daer op van enen anderen, soe soude die vrucht hebben die gedane vanden bome daer de inte af was. Want onse ierste vader Adam was Ebreusch. Die name een kint van 40 dagen ofte van min ende daet in ene stede, dart niemen en saghe no spreken en hoerde ende die hem daer dade alle sine behoef sonder te sprekene jeghen hem, alst soe verre comen ware dat spreken mochte, soe en sout anders niet redenen dan de tonghe sijns iersten vaders, want sine natuere sout daer uut trecken.’

Die coninc vraecht: ‘Waer vaert dat vier als ment bluscht ofte uut gaet?’

Sidrac antwoordt den coninc: ‘Dat vier es van der sonnen ende ter sonnen keert weder alst ghebluscht wert; alsoe ghelijc alsoe wy sien dat de sonne doet haren omloop ende ons nochtan dunct dat sy stille staet ende al hare hitte ende hare claetheit sprait in eerterike ende sy in haer selven niet en verliest noch en mindert, alsoe eest tfier. Alst es ghebluscht soe trecket hem selven weder danent comen es ende nemt sine natuere metter sonnen; want al dat vier van eerterike es van der sonnen ende trect hem weder ter sonnen.’

Die coninc vraecht: ‘Sijn liede in de werelt die lieden eten?’

Sidrac antwoordt: ‘Het sijn liede ghenoech in die werelt die ander liede eten scandelijc ende valschelijc ende ongetrouwelijc. En verstaet niet dat sy eten der liede vleesch; die den anderen nemen thare tonrechte die eten haer vleesch. Want sy nemen hem hare goet, dat sy gewonnen hebben metten arbeide ende metten sweete hars vleesch ende daer sy haren lichame met voeden souden ende onthouden dien tijt dien sy sijn souden in die werelt Het es ene andere

maniere van lieden tetene, want die ghene die quaet spreken vanden lieden ende diese te scanden ende te lachter bringen onder ander liede met haren quaden tongen, die doen alsoe groot quaet oft sy aten haer vleesch; ende die ghene die de liede dooden omme thaers wille, hem waer beter dat sy aten haer vleesch. Aldus eet deen mensche den anderen.'

Die coninc vraecht: 'Die gheswolgen hadde een been ofte een doren ende die hem stekende bleve inde kele ende no op weert no nederweert gaen en mochte, hoe soudemen dat ute doen?'

Sidrac antwoordt: 'In twee manieren: met swelgene water ende broot soe men meest mochte te male; ende en wout hier niet ute gaen soe salmen nemen een morseel roefs vleesch ende binden daer ane enen clenen vasten draet ende dat stucke vleesch sal de ghene in sinen mont keren twee kere oft 3 ende saelt swelgen sonder knouwen ende soe salmen den draet vaste houden metter hant; ende eest dat dat been neder gaet, soe salment swelgen deen metten anderen ende eest dat t vleesch nederweert ligt den bene, soe salmen dat vleesch trecken opweert ende soe saelt bringen dat been voir hem ende saelt ute worpen met foertsen; ende eest dat die draet brect soe salment doen anderwerf.'

Die coninc vraecht: 'Die droeme ende die visionen waer af comen sy?'

Sidrac antwoordt: 'Selc stont comen sy van Gode alsoe Hy vertoenen wilt iet dat gescien sal; selc stont vanden duvele alsoe hy iet quaets te voren bringen wille; selc stont van den humoren die vermoveren omtrint therte; selc stont van volheden des lichamen van te vele etene ende drinckene; selc stont van te vele vastene, selc stont van dingen diemen gesien ofte gedaen heeft ofte om dat men gepeins heeft sdaechs ofte tsnachs.'

Die coninc vraecht: 'Sal altoes orloghe sijn in die werelt?'

Sidrac antwoordt: 'Orloghe sal altoes sijn inde werelt ende nemmermeer en salt peis sijn maer altoes orloghe groot oft clene. Ende ofte de werelt hadde altoes peys soe en waer sy ghene werelt maer sy ware een paradijs ofte een hemelrike. want in hemelrike es altoes peys. Ende omme dat de werelt werelt es daer omme en sal haer nemmermeer orloghe ghebreken. Ende twee manieren sijn van orlogene: deen es geestelijc, dats omme den quaden gheest die altoes orloecht die goede menschen om te bedriegene ende te ledene in sonden, Dander orloghe dats lichamelijc, dats te wetene deen iegen den anderen ende dat sal altoes sijn toten inde vander werelt ende altoes gheweest heeft.'

Die coninc vraecht: 'Waer af compt die meeste hatie vander werelt?'

Sidrac antwoordt den coninc: 'Die meeste hatie die sijn mach die compt vander wet, van daden van herien ende van wiven. Alsoe een mensche hout ene wet, al eest dat sy quaet es, ende een ander die wet mesprijst, wet dat hem die mensche des vergramt herde zere; ende dien benijt hy ende haet herde zere die lachtert sinen God ende quaet van hem seget, dien hy mint boven al dat es, dats sijn God. Dander es tfait van heerscepen die den mensche neemt tsine ofte nemen wille ofte begeert, dien haet men herde zere ende daer compt groot nijt af. Die derde maniere es van wiven ofte van anderen dingen die men mint ende hem een ander dat nemen wille ende af breken, den ghenen haet men ende benijt sonderlinge sere; van desen dingen ende van vele anderen dingen comen hatien.'

Die coninc vraecht: ‘Waer omme sijn somme jonge liede calu ende oude liede niet?’

Sidrac antwoordt: ‘Die jonge liede die calu werden ere die oude dat comt biden lope der manen; want opten selven poent dat sy geboren werden ende die mane es in een teken datmen heet Piscis dat van natueren es des waters, clare ende wet, dat alle dinc ververscht, biden selven natueren alle die kindere die dan geboren werden int begin van der manen als in dit teken es die werden eer cael eer dandere. Ende die geboren werden in midden der maent als in dat teken es die werden noch caelre dan dandere. Ende die ghene die ghebornen werden int uitgaen van der manen int selve teeken werden noch caelre dan dandere ende by anderen redenen mogen die liede oec calu sijn dats bider hitten vanden hovede.’

Die coninc vraecht: ‘Waer by es deen geluwer ende blonder dan dandere?’

Sidrac antwoordt den coninc: ‘Die liede die gelu sijn dat comt biden poenten van haren gheboerten; want die planete die regneert an den hemele ende die regneren sal in wat tiden dat valt, als in een teken datmen heet Leo ende in die ure also die sonne es jeghen dat teken, alle die kindere die geboren werden in dat teken onder die planete sijn van heeter complexien ende sy hebben hetere magen dan dandere. Ende die hitte slaet op in de hersenen ende verwermt thoefte ende verberret die wortelen vanden hare ende maket thaer van geluwer ghedane ende aldus wert dat haer gelu. Dat teken dat men heet Leo es van heeter natueren; also die sonne lijt dore dat teken, soe verhit sy alle die werelt ende alle die ghebornen werden in dat teken die sijn gelu bider redenen voirseit ende deen meer dan dandere na dat begin, middel ende dat uitgaen ende na dat merren vander planeten in dit voirseide teken.’

Die coninc vraecht: ‘Welc es de swaerste conste die es in eerterike?’

Sidrac antwoordt: ‘Die swaerste conste die es in die werelt dat es de lettere ende die subtijlste ende die diepste ende die meest geëerde ende sy es here ende meester van allen consten ende arten; daer omme heten sy conste, omme dat die liede onthouden haer leven met haren handen ende met haren arbeide. Maer die scriftuere es die meeste arbeit ende die meeste travelgerende const die es. En es conste noch arbeit in die werelt men macher mede spreken ende lachen ofte eten ofte drincken, horen oft swigen oft singen; maer in de arte der scriftueren en mach men des niet doen. Want ghescrifte travelgeert alle die lede ende den lichame ende dogen, die hersenen ende die lendenen; ende hy en der anders niet pensen no sien no lachen no spreken no horen anders dan in sijn gheschrift. Die niet scriven en can hy en weet niet wat pine dat es, maer het es een arte die den lichame meer travelgeert dan enege arte die es.’

Die coninc vraecht: ‘Want die werelt staet by woerden, by cruden ende by steenen, welc es dan dbeste woert, dbeste cruut ende die beste steen daer die werelt by steet?’

Sidrac antwoordt den coninc: ‘God maecte in drien dingen mere cracht dan in enegen anderen dingen die sijn in die werelt, want dese drie dingen behoren sunderlinge der werelt toe ende die werelt en mochte niet dueren sonder hem. Dierste sijn die woerde waer by die menschen aenbeden ende loven haren sceppere; want ghene woerde en mochten beter sijn no en mochten gaen ute des menschen monde. Ende die edelste crude die sijn in die werelt ende dat sijn die ghene daer de mensche af leeft ende die meest dienen den lichame des menschen; dats te verstante die tarwe ende tcoren. Want des

behoeven wy bat ende mochtens qualiker ontberen ende onthout ons bat dan enich ander dinc vander werelt ende daer omme soe heten wijt dat edelste cruut vander werelt. Van steenen vintmen menegen dieren edelen, maer van haren doegden selen wy ons gedogen ende laten bliven. Maer een steen es diemen niet ontberen en mochte, dats de steen die tcoren maelt, want die dient allen den lieden ende alle die werelt behoeft sijns. Ende daer omme es hy die weertste steen die es ende des men qualijcst ontberen mochte.'

Bron: J.F.J. van Tol (ed.), *Het boek van Sidrac in de Nederlanden*. Amsterdam 1936.